

Lvangslove med Hensyn til Forpligtelsen til at søge den offentlige Skole. Grunden, hvorfor jeg ønsker at fremdrage denne Yttring, er navnlig den, at den staa i Forbindelse med en anden af den samme ærede Landsthingsmand brugt Yttring og endvidere i Forbindelse med en Yttring, der er fremkommet i de Grundtræk til en Omordning af Folkeskolevæsenet udenfor Kjøbenhavn, der ere fremsatte af Flertallet i det af det andet Thing i forrige Samling nedsatte Udvalg. Det er en Sætning, der endelig ogsaa til min Forundring har lydt her i Salen igaar, den nemlig, at der paa Skolevæsenets Omraade med Hensyn til Forpligtelsen til at søge den offentlige Skole ikke er Vighed for Loven. Det er denne Sætning, som det er mig magtpaaliggende at modsigte, for at den ikke skal følge med denne Sag under dens senere Behandling. Sætningen er nemlig, udtalt paa denne Maade, ganske urigtig. Der er paa dette Omraade fuldstændig Vighed for Loven; en anden Ting er, om Loven overalt overholdes, men Skylden ligger ikke i selve Loven. Afgangen og Retten til at undlade at søge den offentlige Skole er nemlig ikke alene begrundet i Loven af 2den Mai 1855 § 1, som gav Forældre og Børgere Ret til at erklære, at man vilde paa en anden Maade end ved den offentlige Skoleundervisning sørge for Børnets Undervisning og saa lade Børnet møde ved den offentlige Overhøring, thi denne Ret har bestaaet om end i en noget anden Form siden 1814, den er hjemlet i selve den af den ærede Landsthingsmand angrebne Anordning af 1814. Anordningen af 1814 gav nemlig Ret til at undlade at lade sit Barn besøge den offentlige Skole, naar man godtgjorde, at Børnet blev undervist af en Student eller egzamineret Seminarist eller paa anden Maade. Naar dette blev godtgjort for Skolebivektionen, og Skolebivektionen godkjendte denne Undervisning, var dermed Retten til at undlade at lade Børnet søge den offentlige Skole givet. Der eksisterer altsaa de to Veie til at holde Børnet borte fra det offentlige Skolevæsen, den Veie, der allerede anvistes i 1814, og den, der anvistes i Loven af 1855, en Veie, der ogsaa senere blev modificeret ved Loven af 30te September 1864, for saa vidt man der endvidere aabnede Muligheden for at frit Børnene for at møde til den aarlige Overhøring ved at give private Skoler under visse Betingelser Ret til at forlange Examinere afholdte i selve Skolen. Denne Ret altsaa til at holde Børnene borte fra den offentlige Skoleundervisning beror paa disse Lovbestemmelser, og denne Ret er givet til Enhver og kan benyttes af Enhver, af Godseieren og af Husmanden, af Grosfæteren og af Haandværkeren. Vighed for Loven er bestemt tilstede, og det er særlig mit Ønske, at den nævnte Sætning ikke fremdeles skal følge med denne Sag og fremkalde stærke Udtalelser, der atter virke paa Villien til Smødekommunen. Det er paa Grundlag af

denne Lovgivning, paa Grundlag af den Forældrene saaledes hjemlede Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning, at det foreliggende Lovforslag arbejder videre; men det turde dog være af Interesse at fremhæve, at det ikke alene er det af Regjeringen forelagte Lovforslag, der arbejder videre paa de nu bestaaende Regler og Grundfætninger. I de afvigende Grundtanke, der ere fremkomne fra Folkethingsudvalgets Mindretal og fra dets Flertal, er den selv samme Grundfætning nemlig raadende. Det er ikke uinteressant at se, at Hovedgrundfætningen, hvorpaa de øvrige Regler hvile, er udtrykt med de selvsamme Ord af Folkethingsudvalgets Mindretal og af Folkethingsudvalgets Flertal. Mindretallet siger: „Forældre eller Børgere ere berettigede til under Statens Tilsyn selv at sørge for deres Børns Undervisning“ — Punktum. Flertallet siger: Forældre eller Børgere have Ret til under Statens Tilsyn selv at sørge for deres Børns Undervisning“. Der er endnu ingen Forskjel, men derefter tilføjer Flertallet — og nu begynder Divergensen: — „og kun naar denne“ — nemlig Undervisningen — „aabenbart forsømmes, strider Staten ind for at fikke enhver af sine Børgere et bestemt Lavmaal af Kundskaber“. Her begynder Divergensen; den ligger egentlig kun i Ordet „aabenbart“, men naar vi staa saa nær i Hovedgrundfætningerne, saa har jeg for mit Vedkommende ikke opgivet Haabet om, at vi ved gjenbidig Smødekommunen, som jeg mener ogsaa fra Regjeringens Side er mulig paa enkelte Punkter, kunne naae til en videre Udvikling af Skolelovgivningen paa det fælles Grundlag. En væsentlig Gruppe af Regler, der skal gives her, finder jeg netop i Reglerne om, hvorledes denne Lvang skal anvendes, hvorledes Staten skal stride ind imod Forsømmelser, og det er netop der, hvor jeg finder, at der muligen kan finde en Smødekommunen Sted. De Regler, der ere foreslaaede af Flertallet i Folkethingsudvalget, tør jeg vel ikke her, for ikke at beskæftige mig for stærkt med en Udvalgsbetænkning, der ikke foreligger, men som dog altid er et historisk Aktstykke, nærmere gaa ind paa, og jeg skal derfor kun fremhæve, at dette Flertal jo fuldt saa vel som Regjeringens Forslag og den bestaaende Lovgivning anerkjender Anvendelsen af Lvang og vel at mærke Anvendelsen af den selv samme Lvang, nemlig Anvendelsen af daglige Bøder. Det Særegne ved denne Grundtanke er kun, at Staten kan stride ind med denne Lvang paa to Stadier, paa to Alderstrin, nemlig det 10de og det 14de Aar. Dette anser jeg for uheldigt; thi naar man først ved det 14de Aar opdager, at Børnet ikke er tilstrækkelig undervist, saa er det vel sent at ville begynde paa at indhente det Forsømte. Men, for at vende tilbage til Lvangsreglerne i det foreliggende Lovforslag, saa vil jeg sige, at jeg ønsker at gjøre nogle enkelte Bemærkninger om det 4de Afsnit, der indeholder disse